

Newsletter grudzień 2009 Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie

Tematy:

Edytorial Imprezy Publikacje Terminy Personalia

Edytorial

Drogie Czytelniczki, Drodzy Czytelnicy,

Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie ma przyjemność przekazać Państwu tą drogą informacje o niektórych aspektach swojej działalności w mijającym półroczu. Elektroniczny Newsletter, którego pierwsze wydanie macie Państwo właśnie okazję czytać, zastąpi (łącznie z ukazującym się każdorazowo na wiosnę sprawozdaniem rocznym i poszerzonym spektrum informacyjnym na naszej stronie internetowej (<http://www.dhi.waw.pl>) publikowany dotychczas Biuletyn Instytutu i będzie odtąd dwa razy do roku, w czerwcu i w grudniu, przekazywał informacje o działalności naszej placówki.

Po dokonanej na jesieni 2008 zmianie na stanowisku Dyrektora, rozwój Instytutu w mijającym 2009 r. stał pod znakiem dalszych przemian merytorycznych, organizacyjnych i personalnych. Program Instytutu został skoncentrowany na historycznych badaniach podstawowych i stymulowaniu międzynarodowej dyskusji naukowej, merytoryczny profil poszerzony i skonkretyzowany, a wewnętrzna struktura zoptymalizowana poprzez utworzenie czterech zakresów badawczych. Te cztery zakresy obejmujące średniowiecze, wczesną erę nowożytną, „długi” XIX i „krótki” XX wiek, stanowią punkt wyjścia i tworzą ramy działań Instytutu. Badania podstawowe skupione na wspólnym problemowym spektrum tematycznym są kluczowym punktem działalności. Ich założenia i wymogi określają imprezy naukowe, publikacje, rozwój biblioteki Instytutu, oferują wizytującym naukowcom, stypendystom i praktykantom korzystne środowisko pracy, a partnerom kooperacyjnym w Polsce i poza Polską konkretne merytoryczne impulsy do wspólnych przedsięwzięć. Tematyczna orientacja obszarów badań i ich wypełnianie treścią z natury rzeczy są procesem nieskończonym. Proces ten będzie także za sprawą zmian personalnych, charakteryzował się w kolejnych miesiącach dalszą dynamiką, o której chętnie będziemy Państwa na bieżąco informować.

A dzisiaj życzę Państwu inspirującej lektury, serdecznie Państwa pozdrawiam, składając najlepsze życzenia na nadchodzące Święta Bożego Narodzenia i zbliżający się Nowy Rok

Prof. dr hab. Eduard Mühle

Imprezy

Dyskusja panelowa o „inteligencji”

W ramach serii panelowej Debaty Lelewelowskie NIH w Warszawie zaprosił 3 listopada 2009 trzech wybitnych specjalistów z dziedziny historii społecznej Europy: Jerzego Jedlickiego (Warszawa), Jürgen Kockę (Berlin) i Denisa Sdvižkova (Moskwa) do udziału w dyskusji na temat: „Inteligencja jako grupa

społeczna: specyfika krajów peryferyjnych czy zjawisko ogólnoeuropejskie?" To podstawowe pytanie pociąga za sobą szereg innych, m.in. wykraczającą poza sferę historii kwestię: jaka jest przyszłość inteligencji jako warstwy społecznej w epoce integracji kontynentalnej i globalizmu? Jerzy Jedlicki scharakteryzował inteligencję jako grupę społeczną specyficzną i typową dla struktur społecznych wschodniej i południowej Europy i odgrywającą szczególnie eksponowaną rolę w dziejach tych właśnie regionów. Specyfika fenomenu inteligencji polega m.in. na tym, że w terminem tym – jak np. w przypadku Polski, gdzie brak typowego dla Wielkiej Brytanii podziału na professionals i intellectuals – określić można wszystkie osoby, które posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy umysłowej. Przede wszystkim jednak inteligencję charakteryzowały świadomość grupowa i poczucie misji cywilizacyjnej wobec reszty społeczeństwa. Jürgen Kocka w swym wystąpieniu przeprowadził porównanie pomiędzy polską inteligencją a niemieckim Bildungsbürgertum, dochodząc do wniosku, że pomiędzy obydwiema grupami istniały zasadnicze różnice. Kocka zwrócił między innymi uwagę na protestancki etos Bildungsbürgertum oraz silne związki tej warstwy z burżuazją. Inną cechą charakterystyczną Bildungsbürgertum był jego swoisty ekskluzywizm, podczas gdy polska inteligencja, zdaniem Kocki, pozostawała bardziej otwarta wobec specyficznych grup zawodowych, jak w szczególności młodzi artyści i ludzie sztuki o niewyrobinionej jeszcze pozycji społecznej. Z powodu niskich dochodów tej ostatniej grupy zasadniczo nie zaliczano do Bildungsbürgertum. Zarazem panelista podkreślił pewne podobieństwa między Bildungsbürgertum i inteligencją: obie grupy odegrały mianowicie istotną rolę kulturową w formowaniu się nowoczesnych narodów oraz modernizacji społeczeństw. W odróżnieniu od Jedlickiego i Kocki Denis Sdvižkov przedstawił tezę, że wykształcona elita posiadająca charakterystyczne poczucie misji dziejowej zaistniała nie tylko w Polsce i Rosji, lecz także w Niemczech i Francji. Sdvižkov, patrząc z perspektywy rozwoju dyskursu i historii pojęć, skoncentrował się na wzajemnej relacji i ewolucji terminów „inteligencja” oraz „zacofanie i peryferia”. Jeśli chodzi o kondycję współczesnej inteligencji jako grupy społecznej uczestnicy panelu zajęli zgodne stanowisko, że mamy obecnie do czynienia z trendem preferującym bardziej wiedzę wyspecjalizowaną niż ogólne wykształcenie. Zarazem jednak posiadający wyższe wykształcenie „profesjoniści” angażują się w coraz większym stopniu i niezależnie od swej działalności na polu wąskiej specjalizacji w realizację celów, które stawia przed nimi społeczeństwo obywatelskie, kontynuując tym samym tradycję „dawnej inteligencji” i jej udziału w procesach modernizacji społeczeństwa.

Międzynarodowa Konferencja „Przemoc i dzień powszedni w okupowanej Polsce”

Z okazji 70. rocznicy napaści Niemiec hitlerowskich i Związku Sowieckiego na Polskę, Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie zorganizował we współpracy z Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku międzynarodową konferencję, która w dniach 20-22.11.2009 zgromadziła przedstawicieli polskiego i międzynarodowego środowiska naukowego, zajmujących się tematyką okupacji i Holokaustu. Celem konferencji było przedyskutowanie najnowszych wyników badań i prądów historiografii II wojny światowej. Uwzględniając dwa kryteria, które w najbardziej zdecydowany sposób określają doświadczenia okupacji – przemoc i dzień powszedni – przedstawione zostały instytucje, organizacje i mentalność sprawców, metody prześladowania, reakcje ludności, stosunki ugrupowań etnicznych wobec siebie oraz wobec aparatu okupacyjnego, formy ruchu oporu, oraz doświadczenia dnia codziennego w miastach okupowanej Polski. Ujawniło się przy tym usytuowanie głównych zagadnień naukowych (niemiecka okupacja na zachodnich, sowiecka okupacja na wschodnich terenach okupowanej Polski) w specyficznych środowiskach badawczych, ale także ogromne zainteresowanie innymi badaniami. Perspektywiczne wydają się przede wszystkim obszary tematyczne, które nie podlegają ścisłemu ograniczeniu czasowemu lub geograficznemu i inspirują do porównań. Fakt, że kryteria przemoc i dzień powszedni nie stoją wobec siebie w sprzeczności, udowodniły wyraźnie prawie wszystkie wystąpienia na konferencji: w okupowanej Polsce przemoc była w szczególnym wymiarze doświadczeniem codziennym, już w formie zagrożenia nią lub czekania na nią. Dokładniejsze metodycznie ujęcie zjawisk codzienności i przemocy i przedstawienie ich współzależności jest więc wyzwaniem, któremu muszą sprostać badania nad tematem okupacji.

Wykłady wtorkowe nt. Historii Żydów

We współpracy z powstającym Muzeum Żydów Polskich, Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie poświęcił jesienny sezon swoich wykładów wtorkowych historii żydowskiej. Cykl wykładów oparty został na innowacyjnym pomysle: przedstawicielom polskich historyków, którzy zajmują się aktualnie opracowaniem koncepcji i formy ekspozycji stałej powstającego Muzeum, zaferowana została możliwość bezpośredniej dyskusji z czołowymi przedstawicielami naukowców zajmujących się historią niemiecko-żydowską, aby w ten sposób mogły zostać wymienione opinie na temat merytorycznego kształtu poszczególnych części ekspozycji. Ponieważ ekspozycja stała

obejmować będzie m.in. „Galerie” dot. średniowiecza, wczesnej ery nowożytnej, „długiego” XIX wieku oraz okresu II wojny światowej, zorganizowane wykłady dotyczyły każdej z tych epok, prezentując każdorazowo szczególnie interesujące zagadnienie z historii Żydów Europy Środkowej. Po każdym z wykładów następował referat polskiego historyka, analizujący, na ile zaprezentowane przez przedmówcę impulsy historiograficzne mogą zostać wykorzystane w pracy powstającego muzeum. Dzięki tej innowacyjnej formule porównawczej możliwa była żywa, inspirująca niemiecko-polska debata, w której uczestniczyli zarówno zaproszeni eksperci, jak i publiczność. Zebrane dzięki temu cyklowi wykładów doświadczenia dostarczyły z jednej strony pracownikom Muzeum nowych impulsów w kwestii utworzenia ekspozycji stałej, z drugiej zaś strony, poprzez poznanie niezwykle interesującego i ambitnego projektu muzealnego poszerzyły horyzont niemieckich wykładawców.

Akademia Letnia „History takes place”

Zorganizowana przez Fundację ZEIT, Fundację Gerdy Henkel oraz Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie we wrześniu 2009 Akademia Letnia miała za zadanie dać wyobrażenie młodym historykom i kulturoznawcom o „spektrum środka i wschodu Europy” (H.v. Keyserlingk). Każdego roku ten międzynarodowy projekt poddaje analizie inną środkowoeuropejską metropolię. Te metropolie i ich regiony rozumiane są jako miejsca pamięci. Uczestnicy podążają śladami miejscowej topografii, w architekturze i pomnikach i próbują odtworzyć dzięki temu atmosferę miasta w danej epoce. Miasto, jako takie odczytywane jest jako źródło – „History takes place”. Tym razem w centrum zainteresowań znalazła się Warszawa – miejsce, w którym można wyraźnie odczytać największe momenty przełomowe minionych dwóch wieków. Zwodniczy blask i socjalne kontrasty legendarnych czasów saskich, degradacja stolicy w czasach rozbiorów Polski, największe projekty reformatorskie przedstawicieli polskiego oświecenia, a także rola Warszawy jako siedziby carskiego namiestnika kształtowały to miasto. Nie tylko ulegający ciągłym zmianom ruch narodowy XIX wieku, ale także wyzwolenie chłopów, uprzemysłowienie, jak również rozwój burżuazji, a także największej europejskiej społeczności żydowskiej kształtowały Warszawę, w międzyczasie czwarte, co do wielkości miasto rosyjskiego imperium. Od roku 1918 Warszawę, ponownie stolicę Polski, charakteryzowały walki o granice państwowe, inflacja, przełom artystyczny i „Złote lata 20-te”, kryzys gospodarczy, sterowana, a ostatecznie uznana za zbędną demokracja w drugiej połowie lat 30-tych tworzyły obraz tego miasta nad Wisłą. Druga okupacja niemiecka w XX wieku stanowiła najgłębszy i najkrwawszy moment przełomowy w historii Warszawy. W roku 1945 miasto przestało istnieć, mieszkańcy zostali zabici lub deportowani, warszawscy Żydzi planowo wymordowani. Odbudowa, szczytowe osiągnięcie sztuki konserwatorskiej, a zarazem wielokrotnie kwestionowana legenda, ogromne przełomy demograficzne, jak również czasami planowa, czasami chaotyczna rozbudowa miasta w socjalistyczną metropolię tworzyły fundamenty dzisiejszej Warszawy.

Post-Catastrophic Cities: Total War and Urban Recovery in Twentieth Century Europe

W dniu 16 października 2009 odbyła się w Niemieckim Instytucie Historycznym w Warszawie zorganizowana przez dr Martina Kohlrauscha konferencja pt.: „Post-Catastrophic Cities: Total War and Urban Recovery in Twentieth Century Europe”. Celem konferencji było, w nawiązaniu do najnowszej dyskusji naukowej i sformułowanego przez Karla Schlögela pojęcia „Urbizidu”, postawienie pytania o zniszczone podczas wojny struktury budowlane, jak i socjalne w perspektywie historycznej. Problematyka ta zilustrowana została m.in. przykładem Warszawy – miasta, na którym druga wojna światowa jako wojna wyniszczająca odbiła najostrzejsze piętno. Dla Warszawy rozpoczęty po roku 1945 program „Urban Recovery” oznaczał utratę arystokratyczno-mieszczańskiego uroku, który miasto to, nazywane też „Paryżem wschodu”, posiadało przed rokiem 1939. Odbudowie według stalinowskich dogmatów architektonicznych towarzyszył także systematyczny napływ do miasta ludności wiejskiej. Na tym ucierpiała mocno stara wyrafinowana „kultura miejska”. Dramatyczne skutki tej straty odczuwalne są do dzisiaj i to nie tylko w socjalnej tkance miasta. Po politycznym przełomie w 1989 r. Warszawa szuka swojej nowej tożsamości i nowego charakteru estetyki. A challenging, yet unfinished journey.

Zimna Wojna jako symboliczny konflikt

W ramach Dnia Historii Kultury (Kulturgeschichtstag) uniwersytetu Johannesa Keplera w Linzu, Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie zorganizował w dniu 15.09.2009 dyskusję panelową pt.: „Zimna Wojna jako symboliczny konflikt o koncepcję współczesności”, na której wystąpili pracownicy NIH pp. Robert Brier i Stefan Wiederkehr. Po tym jak historię Zimnej Wojny przez długi czas rozpatrywano w kategorii tradycyjnej historiografii stosunków

międzynarodowych, ostatnio uwidocznił się nowy trend, zgodnie z którym okres ten analizowany jest także z perspektywy historii kultury. Tematyka ta stała się motywem przewodnim prezentowanych w dyskusji wypowiedzi. Wspólnym punktem wyjścia przedstawionych projektów naukowych było pojmowanie konfliktu pomiędzy Wschodem i Zachodem, jako ideologicznego konfliktu konkurujących ze sobą projektów modernizacji; spór supermocarstw o oddziaływanie w skali międzynarodowej rozwijał się także jako symboliczny konflikt o pierwszeństwo w narzucaniu przemian dot. wartości i perspektyw „kulturalnego programu i politycznej koncepcji współczesności”. Ten nowy aspekt konkurujących ze sobą projektów modernizacyjnych dał nowe impulsy do dyskusji, jaka rozwinęła się w części końcowej spotkania. I tak postawiono m.in. pytanie, w jakim zakresie ten ponadnarodowy konflikt wytworzył w dotkniętych nim społeczeństwach specyficzną kulturę zimnowojenną, a jakie wspólne cechy, mimo wszystkich różnic, można dostrzec po obu stronach żelaznej kurtyny.

Historia sportu w Europie Wschodniej

W dniach od 12 do 14 listopada 2009 Niemiecki Instytut Historyczny zorganizował wspólnie ze wspieraną przez Niemieckie Towarzystwo Badawcze (DFG) siecią "Integracja i dezintegracja: społeczna i kulturalna historia sportu wschodnioeuropejskiego w kontekście międzynarodowym" konferencję na temat historii sportu w Europie Wschodniej. Oboje organizatorzy - Anke Hilbrenner (Uniwersytet Bonn) i Stefan Wiederkehr zaprosili do udziału w spotkaniu pt. "Un-equal Bodies: Gender and Ethnicity" wiodących ekspertów i naukowców z Danii, Niemiec, Polski, Rosji i Ukrainy. Intensywna dyskusja nt. prezentowanych badań nad tym tematem udowodniła jednoznacznie ważność problemu tworzenia się etnicznej i płciowej tożsamości w sporcie i poprzez sport. Druga część konferencji poświęcona była stworzeniu elektronicznego kompendium nt. historii sportu w Europie Wschodniej, który będzie wydany przez sieć "Integracja i dezintegracja: społeczna i kulturalna historia sportu wschodnioeuropejskiego w kontekście międzynarodowym".

Wrzesień 1939 na zdjęciach – początek zbrodniczej wojny

W roku obchodów 70. rocznicy napaści Niemiec hitlerowskich na Polskę, Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie pokaże w dniach od 1 września br., w ruinach Kościoła Sw. Mikołaja w Hamburgu i jednocześnie od 3 września do 22 listopada w w Niemiecko-Rosyjskim Muzeum w Berlinie-Karlshorst swoją cieszącą się dużym zainteresowaniem wystawę „Z największą brutalnością. Zbrodnie Wehrmachtu w Polsce, wrzesień – październik 1939 r.” Aż do niedawna w niemieckiej pamięci zbiorowej panowało przekonanie, że zbrodnie II wojny światowej popełniane były przez jednostki SS i policji za linią frontu, a armia Wehrmachtu walczyła przez cały czas respektując prawo wojenne i przeciwnika. O tym, że przeświadczenie to było mitem, wykazały już dużo wcześniej badania historyczne, ale dopiero szeroko dyskutowane wystawy nt. Wehrmachtu, organizowane przez Hamburgski Instytut Badań Społecznych w latach 1995 do 2004, uświadomiły ten fakt także szerokiej opinii publicznej. Wystawy te jednak wsparły jednocześnie inną legendę, mianowicie wyobrażenie o tym, że niemieckie siły zbrojne zaczęły współuczestniczyć w dokonywaniu zbrodni dopiero od czerwca 1941 – od momentu napaści na Związek Sowiecki. W Polsce reakcja ta wywołała zdziwienie i spotkała się z brakiem zrozumienia. Tu było ogólnie wiadomym, że Wehrmacht dopuszczał się zbrodni na cywilach i jeńcach wojennych już od pierwszych tygodni wojny w 1939 r. Te, popełnione w czasie pierwszych tygodni wojny zbrodnie Wehrmachtu są głównym tematem zrealizowanej wspólnie z polskim Instytutem Pamięci Narodowej wystawy, która od kwietnia 2005 r. pokazywana była z dużym sukcesem w 15 niemieckich miastach oraz w polskiej wersji językowej także w Polsce. Wystawa dokumentuje - prezentując zdjęcia i dokumenty z perspektywy sprawców i ofiar - naloty na polskie miasta, jak również rozstrzelania ludności cywilnej i jeńców wojennych dokonywane przez Wehrmacht we wrześniu/październiku 1939 r.

Polska pod niemiecką i sowiecką okupacją

Ta, wydana przez pracownika naukowego Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie, Jacka A. Młynarczyka publikacja zbiorowa przedstawia najnowsze wyniki badań naukowych dotyczące niemieckiej i sowieckiej władzy okupacyjnej w Polsce i wskazuje na fakt, o którym rzadko się wspomina, że Polska jest jednym z niewielu krajów, które podczas II wojny światowej ucierpiały wskutek okupacji przez dwa systemy totalitarne. W wyniku deportacji, masowych mordów, represji i akcji odwetowych narodowosocjalistycznych jak i sowieckich okupantów prawie 4,5 miliona ludzi straciło życie, w tym 3 miliony polskich Żydów, którzy stali się ofiarami narodowosocjalistycznego ludobójstwa

realizowanego w ramach „Rozwiązania ostatecznego kwestii żydowskiej”. Setki miast i miejscowości w Polsce zostało w wyniku działań wojennych całkowicie zniszczone. W tej publikacji zbiorowej, zainspirowanej konferencją, przeprowadzoną przez Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie wspólnie z Instytutem Pamięci Narodowej w lutym 2005 w Poznaniu, naukowcy z Polski, Niemiec, Ameryki, Izraela i Federacji Rosyjskiej prezentują najnowsze wyniki swoich badań nad tym tematem. Przedstawiają przy tym założenia okupantów, podstawy wyzysku ekonomicznego, formy reżymu, reakcje okupowanej ludności, jak również reakcje mocarstw zachodnich.

Polen unter deutscher und sowjetischen Besatzung 1939-1945, wyd. przez Jacka A. Młynarczyka, Osnabrück 2009, 35,- EUR (ISBN 978-3-938400-50-0).

Stereotypy i pamięć - stosunki międzykulturowe w Europie Środkowo-Wschodniej.

Ta wydana przez Roberta Trabę innowacyjna książka oferuje szesnaście pojedynczych opracowań polskich, ukraińskich, litewskich, francuskich i niemieckich historyków, dotyczących różnorodnych aspektów kontaktów międzykulturowych w wieloetnicznych regionach. Leżące u podstawy tej publikacji projekty badawcze Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie wspierane były przez Fundację Volkswagen-Stiftung i miały za cel uwidocznienie międzykulturowych kontaktów w bezpośredniej komunikacji międzyludzkiej. W centrum uwagi stoją heterogenne etnicznie i narodowo regiony wschodniej Europy Środkowej, a w szczególności kwestie pojęć „obcość” i „swojskość”. Wzajemne kontakty są zjawiskiem codziennym, ale w publikacji szuka się także odpowiedzi na pytanie, w jakim zakresie społeczności z doświadczeniami w wieloetnicznej komunikacji codziennej, konstruują wizerunek tego „innego”, na który mają wpływ narodowe stereotypy i narratywy.

Akulturation /asymilacja na pograniczach kulturowych Europy Środkowo - Wschodniej w XIX i XX wieku. Stereotypy i pamięć, wyd. przez Roberta Trabę, Warszawa 2009, 296 s. 24,- zł (ISBN 978-83-60580-37-0).

Nowe publikacje na temat napaści Niemiec hitlerowskich na Polskę

Jesienią br., roku obchodów 70. rocznicy napaści Niemiec hitlerowskich na Polskę, pracownik naukowy NIH w Warszawie, Jochen Böhrer zaprezentował trzy kolejne obszerne opracowania dotyczące początku II. wojny światowej i okupacji niemieckiej. Obok wersji polskiej jego przełomowej pracy monograficznej „Zbrodnie Wehrmachtu”, ukazało się jednocześnie polskie wydanie dokumentacji przygotowanej we współpracy z Klausem-Michaellem Mallmannem i Jürgenem Matthäusem dotyczącej roli oddziałów specjalnych w Polsce (Einsatzgruppen w Polsce. Bellona, Warszawa 2009). W trzeciej publikacji, w wersji oryginalnej, Jochen Böhrer przedstawia szczegółowo wydarzenia, jakie miały miejsce w sierpniu i we wrześniu 1939 roku z perspektywy dowództwa, żołnierzy i ludności cywilnej w Polsce i w Niemczech. We wszystkich tych publikacjach Jochen Böhrer obala szeroko dotychczas reprezentowaną (zwłaszcza na Zachodzie) tezę, że II wojna światowa stała się wojną wyniszczającą dopiero po napaści Niemców na Związek Sowiecki w roku 1941, i że „polska kampania” Wehrmachtu we wrześniu 1939 r. była „czystą wojną”, a Wehrmacht zabijał tylko polskich żołnierzy, a nie ludność cywilną. Ten pracownik naukowy Niemieckiego Instytutu Historycznego jest jednym z pierwszych historyków niemieckich, którzy tak obszernie i szczegółowo zbadali – opierając się na polskich i niemieckich listach, pamiętnikach, relacjach i wywiadach ze świadkami – zachowanie Wehrmachtu w Polsce.

Einsatzgruppen w Polsce, wyd. przez Jochena Böhrera, Klaus-Michaela Mallmanna, Jürgen Matthaüsa, Warszawa 2009, 268 s., 24,-zł (ISBN/EAN 9788311115880)

Jochen Böhrer: Zbrodnie Wehrmachtu w Polsce. Wrzesień 1939. Wojna totalna, Warszawa 2009, 296 s. , 39,- zł. (ISBN 978-83-240-1225-1)

Jochen Böhrer: Der Überfall. Deutschlands Krieg gegen Polen, Eichborn 2009, 272 s., 20,- EUR (ISBN 978-3-82185706-0)

Życie między Gdańskiem, Warszawą i Lwowem

Wydana przez współpracownicę Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie, Almut Bues publikacja zbiorowa oferuje szesnaście artykułów w

języku niemieckim i angielskim, napisanych przez autorów pochodzących z Holandii, Rumunii, Federacji Rosyjskiej, Szwecji, Ukrainy, Polski i Niemiec. Wszystkie te artykuły powstały na kanwie wystąpień w ramach konferencji, jaka w kwietniu 2008 zorganizowana została przez Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie i Klasztor oo. Dominikanów w Krakowie.

Książka udowadnia, z perspektywy historyków, specjalistów historii Bizancjum, teologów, kulturoznawców i germanistów, europejski autorytet wywodzącego się z niemieckiego luteranizmu Martina Grunewega. Syn kupca z Gdańska, w drugiej połowie XVI wieku uczestniczył jako skryba razem z kupcami ormiańskimi ze Lwowa w dalekich podróżach handlowych, w trakcie których opisywał barwnie regiony środkowej, wschodniej, południowo-wschodniej i południowej Europy. W roku 1588 Gruneweg wstąpił do zakonu Dominikanów i wniknął tym samym w środowisko polskiego katolicyzmu. Gruneweg przez wiele lat miał okazję żyć w najważniejszych gospodarczo i kulturalnie ośrodkach swojej epoki. Tak więc potrafił interesująco opisać nie tylko dwór królewski w Warszawie, mechanizmy kupieckie w Gdańsku, jak i koegzystencję wielu różnych grup etnicznych we Lwowie. Jego zapiski stanowią niewyczerpalne źródło wiedzy na temat historii religii i kościoła; są wspaniałym przykładem duchowego bogactwa tego prostego zakonnika z końca XVI wieku.

Martin Gruneweg (1562 – nach 1615). Ein europäischer Lebensweg / Martin Gruneweg (1562 – after 1615). A European Way of life, wyd. przez Almut Bues, Wiesbaden 2009, 403 s., 68,- EUR (ISBN 978-3-447-05926-8).

Reformacja jako rewolucja medialna

W serii wydawniczej „Klio w Niemczech”, Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie przedstawił polski przekład znaczącego studium wybitnego specjalisty w dziedzinie historii wczesnej epoki nowożytnej, Johanna Burkhardta, „Stulecie reformacji w Niemczech”. Historyk z Augsburga prezentuje tu nowe perspektywy wczesnonowożytnych przekształceń w Niemczech i podkreśla w szczególności znaczenie reformacji, jako „rewolucji medialnej”. Dzięki możliwości druku książek, nauka Lutra znalazła szybko rozpowszechnienie, a pisma i druki teologiczne mogły po raz pierwszy dotrzeć do szerszego kręgu odbiorców. Stało się to dzięki takim „instrumentom medialnym”, jak prasy drukarskie. Bez nich nie można sobie wyobrazić szerszego oddziaływania myśli Lutra i innych ojców reformacji. Ponadto autor porusza kwestię, w jaki sposób rozwój reformacji wpłynął na przemiany instytucjonalne, które charakteryzowały wczesnonowożytny Cesarstwo Niemieckie.

Johannes Burkhardt: Stulecie reformacji w Niemczech. Między rewolucją medialną a przełomem instytucjonalnym (1517 – 1617), Warszawa 2009, 387 s., 38,50 zł (ISBN 978-83-2141396-9).

Terminy

Piątek, 26.03 do soboty 27.03.2010, Toronto

Landscapes and Societies in Ancient and Medieval Europe East of the Elbe. Interactions between Environmental Settings and Cultural Transformations

Konferencja we współpracy z York University, Kiel University Graduate School i grupą roboczą Gentes Trans Albiam

Piątek 16.04. do soboty 17.04.2010, Lwów

Religia w zwierciadle prawa. Badania dot. dawnej Rzeczypospolitej i jej spadkobierców w XIX i wczesnym XX wieku

Konferencja we współpracy z grupą roboczą Emmy Noether, Lipsk, Center of Urban History of East-Central Europe, Lwów, Max Planck-Inst., Frankfurt/M

Czwartek, 10.06. do soboty 12.06.2010, NIH w Warszawie

Wpływ prawa magdeburskiego w sferze polityki, gospodarki i społeczeństwa w Europie Środkowo-Wschodniej

Konferencja dot. projektu europejskiej wystawy w kooperacji z Muzeum Historii Kultury w Magdeburgu

Czwartek, 17.06. do soboty 19.06.2010, Uniwersytet Warszawski

Jedność w różnorodności? Podstawy i założenia rozszerzonej Europy

Konferencja we współpracy z Fundacją Volkswagen-Stiftung i Uniwersytetem Warszawskim

Czwartek, 16.09. do niedzieli 19.09.2010, NIH w Warszawie

Opozycja ponadnarodowa. Ruchy obrony praw człowieka i demokracji w Europie Środkowej i Wschodniej z perspektywy przenikania i wzajemnego oddziaływania

Konferencja we współpracy z Centrum Badania nad Historią Współczesną, Poczdam

Czwartek 21.10. do soboty 23.10.2010, Wilno

Žalgiris – Tannenberg – Grunwald 1410. Wojna i pokój w późnym średniowieczu

Konferencja we współpracy z Uniwersytetem Wileńskim, Instytutem Historii Litwy w Wilnie oraz Uniwersytetem Christiana Albrechta w Kilonii

Personalia

Agnes Zydorek

Z dniem 1. sierpnia 2009 kierownictwo administracji NIH w Warszawie przejęła pani Agnieszka Zydorek. Pani Zydorek ukończyła studia ekonomiczne w Szkole Wyższej w Harzu i posiada wieloletnie doświadczenia zawodowe w pracy w sektorze biznesowym.

Od dnia 1. października 2009 na stanowisku pracownika naukowego Instytutu zatrudniona została pani Ruth Leiserowitz; jednocześnie powierzono jej funkcję zastępczyni Dyrektora NIH w Warszawie. Pani Leiserowitz studiowała historię i polonistykę w Berlinie i Wilnie. W roku 1999 obroniła pracę doktorską z tematu historii powojennej Prus Wschodnich. W latach 1996 – 1999 była pracownikiem naukowym w Centrum Kultury Thomasa Manna w Nidzie /Litwa. W r. 2007 uzyskała habilitację studium pt.: „Doświadczenia graniczne. Żydowskie perspektywy pruskiej peryferii” na Uniwersytecie Humboldta, gdzie jest docent prywatną ds. historii Europy Wschodniej.

Dr. Ruth Leiserowitz

Dr Martin Kohlrausch za swój innowacyjny projekt naukowy pt.: „Wzrost znaczenia architektów w okresie pomiędzy kryzysem i rekonstrukcją w pierwszej połowie xx. wieku” został wyróżniony nagrodą Dilthey-Fellowship Fundacji Volkswagen-Stiftung. Było to powodem jego decyzji o wcześniejszym zakończeniu, z dniem 31.08., pracy w Niemieckim Instytucie Historycznym w Warszawie, w celu realizacji ww projektu badawczego na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu w Bochum.

Z dniem 14.11 Instytut opuścił także wieloletni bibliotekarz naukowy NIH w Warszawie, dr Stefan Wiederkehr. W przyszłości będzie on pracował w Berlinie na stanowisku kierownika Biblioteki Berlińsko-Brandenburskiej Akademii Nauk i jednocześnie nadzorował prace bibliograficzne do kompendium „Jahresberichte für deutsche Geschichte”.

15.12.dobiegł końca pięcioletni kontrakt w Instytucie dr Jacka A. Młynarczyka, który będzie kontynuował swoją karierę naukową w jednym z polskich muzeów historycznych. Z dniem 31.12. Instytut opuści również, pracujący tutaj od roku 2001 dr Andreas Kossert.

[Kontakt](#) [Impressum](#) [strona internetowa](#)

Newsletter: [zamówienie](#) | [rezygnacja z zamówienia](#)